

## *W odpowiedzi na artykuł o Ignacym Daszyńskim*

---

W gazetce „Głos Gminy Wilkowice” nr 6 z czerwca 2023 roku ukazał się artykuł Pani Janiny Janicy-Piechoty „Kartka z ... księgi ślubów”. Zawiera on wiele cennych informacji o Ignacym Daszyńskim i jego pobycie w naszych stronach, lecz nie wszystkie fakty w nim przedstawione są zgodne z prawdą. W odpowiedzi podaję wyjaśnienia, uzupełnienia i sprostowania.

Ignacy Daszyński przyjechał do Bystrej Śląskiej w listopadzie 1929 roku na dwutygodniowy wypoczynek po incydencie, który miał miejsce w Sejmie 31 października 1929 roku. Do gmachu Sejmu weszła grupa oficerów uzbrojonych w broń osobistą, czyli pistolety i szable. Ignacy Daszyński, jako marszałek Sejmu, dowiedziawszy się o tym, postanowił nie otwierać obrad sejmowych. Naciskany przez Józefa Piłsudskiego odpowiedział mu słynnym zdaniem: „Pod bagnietami, rewolwerami i szablami obrad Sejmu nie otworzę”. Dopiero kiedy oficerowie opuścili gmach Sejmu, marszałek rozpoczął obrady.

Ignacy Daszyński bardzo przeżył ten atak na demokrację parlamentarną i wówczas ponowiły się kłopoty zdrowotne sercowo-krążeniowe. Zalecono mu kurację w Domu Zdrowia w Bystrej Śląskiej. Nie była to więc gruźlica, jak sugeruje autorka tekstu. Zdaję sobie sprawę, że bystrzańskie sanatorium kojarzone jest przede wszystkim z leczeniem gruźlicy. Tak było po II wojnie światowej, kiedy od 1950 roku istniała nazwa „Państwowe Sanatorium Przeciwgruźlicze”. Natomiast w latach 30. XX wieku placówka nazywała się „Dom Zdrowia Z.U.S.” i leczono w niej różne choroby.

O pobycie Ignacego Daszyńskiego w Bystrej Śląskiej obszernie napisała Walentyna Najdus w jego biografii wydanej w 1988 roku. Ponownie, były już, marszałek Sejmu znalazł się w bystrzańskim Domu Zdrowia w 1931 roku i przebywał w nim z przerwami aż do śmierci 31 października 1936 roku. Te daty widnieją na obelisku ku czci I. Daszyńskiego znajdującym się na terenie bystrzańskiej placówki.

W Domu Zdrowia przebył wylew krwi do mózgu, który spowodował afazję motoryczną. Daszyński rozumiał logicznie, ale miał bardzo mały zasób słów, trudności z wypowiedzianiem się oraz czasami zawodziła go pamięć. W niczym nie przypominał dawnego świetnego oratora.

Przyczyną śmierci I. Daszyńskiego nie była gruźlica, lecz miażdżyca naczyń krwionośnych. Zapis w księdze zgonów znajdującej się w parafii pw. św. Mikołaja w Bielsku-Białej brzmi: „Arterio sclerosis”.

Sprawa ślubu Ignacego Daszyńskiego w kościele w Wilkowicach 11 kwietnia 1935 roku jest ogólnie znana i wspominana we wszystkich opracowaniach, począwszy od W. Najdus po Wikipedię. Dodać tylko należy, że Celina Cecylia Kempner była Żydówką i aby wziąć ślub

w kościele katolickim, pojechała na Lubelszczyznę w celu zmiany religii i przyjęcia chrztu świętego.

W dokumencie zapisu ślubu w kościele w Wilkowicach (zdjęcie widnieje nad tekstem artykułu) zostały nieprawidłowo odczytane: • nazwisko świadka ślubu dr. Pajerskiego (jest Pojerski lub Pejerski) – można sprawdzić w pracy „Dzieje Bystrzańskiego Sanatorium” autorstwa Floriana Pawlaka oraz Barbary i Eugeniusza Malinowskich, • nazwa miejscowości – powinno być Gorzków (a jest „Gonków”), • nazwisko rodowe matki Celiny Kempner – powinno być Kohen (a jest „Kaher”).

W artykule brakuje również rocznej daty urodzenia Celiny Kempner – 1886 rok. Ponadto łacińskie określenie „sponsus” i „sponsa” raczej tłumaczy się jako „narzeczony” i „narzeczona”, a nie „oblubieniec” i „oblubienica”. Nieprawidłowo zapisano wyraz „dyspenza”, powinno być „dyspensa”.

Autorka napisała, że Ignacy Daszyński był pierwszym premierem II Rzeczypospolitej. Otóż nie; nasz bohater był premierem Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej w Lublinie, utworzonego w nocy z 6 na 7 listopada 1918 roku. Ten rząd miał zasięg lokalny i istniał tylko do 14 listopada 1918 roku, czyli 7 dni, ponieważ I. Daszyński oddał władzę Józefowi Piłsudskiemu. Później Piłsudski powierzył Daszyńskiemu utworzenie ogólnokrajowego rządu, ale nie zdołał on tego dokonać. W efekcie pierwszym premierem II Rzeczypospolitej 18 listopada 1918 roku został Jędrzej Moraczewski.

Podjęłam tę sprawę ze względu na konieczność dochowania wierności faktom historycznym. Artykuł Pani Janiny Janicy-Piechoty przybliży mieszkańcom gminy postać wybitnego polityka Ignacego Daszyńskiego i jego związki z naszym regionem, lecz wymaga sprostowania. Moją rolą historyka było tego dokonać, co niniejszym czynię.

Joanna Szkoda-Stwora

#### **Bibliografia:**

1. Walentyna Najdus: *Ignacy Daszyński 1866–1936*. Warszawa 1988
2. F. Pawlak, B. Malinowska, E. Malinowski: *Dzieje Bystrzańskiego Sanatorium*, 2005
3. Andrzej Ajnenkiel: *Polska po przewrocie majowym. Zarys dziejów politycznych Polski 1926–1939*, Warszawa 1980
4. Księga zgonów 1930–1949, parafia św. Mikołaja w Bielsku-Białej
5. Wikipedia